

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

„Vvod v modroslovje“. Napredujočim Slovincem spisal France Lampe, doktor bogoin modroslovja. V Ljubljani, 1887. Založila »Matica Slovenska« 8°, 192 str. — »Dom in Svet« je prinesel o knjigah »Slovenske Matice« za leto 1887 precej obširno poročilo ter jako ugodno oceno »Letopisa« in prevoda Gogoljevih »Mrtvih duš«. Ocena tu navedene tretje knjige: »Vvod v modroslovje« je pa izostala, »ker je njen pisatelj urednik tega lista«. (»Dom in Svet« št. 3, str. 46.)

Da pisatelj sam ne ocenjuje svoje knjige, to je umevno. Ni pa vzroka, da bi ocene, ki jo je napisal kdo drugi, ne sprejel v svoj list. Zato prosim, da bi se sledečim vrsticam odločil prostorček v oddelku za »Slovensko slovstvo«.

Modroslovno polje smo Slovenci do sedaj še jako malo obdelovali. Nekateri poskuse, posamezne v modroslovje spadajoče spise, sicer že imamo, a cele modroslovne vede sistematično obdelane v slovenskem jeziku še nimamo. Podati pa nam jo hoče gospod dr. Lampe. Veliko in težavno delo je začeto. Prvi zvezek imamo pred sabo, in to je »Vvod v modroslovje«. Temu bodo sledile posamezne modroslovne stroke, kakor se iz »Vvoda« razvidi, v sledečem redu: A) Dušeslovje. B) Logika. C) Noetika. D) Metafizika. E) Etika, in sicer I. Nравoslovje, II. Pravoslovje in družboslovje. F) Estetika. Slednjič kot dostavek: Zgodovina modroslovja. — To je velikanski načrt. Bog ohrani gospodu pisatelju zdravje in moči, da ga srečno izpelje. Kakor kaže prvi zvezek, ima ravno on za tako delo vse potrebne lastnosti: Temeljito pozna zgodovino modroslovja, trezno in nepristransko zna soditi in samostojno misliti. Stojec na stališču zmerne realizma v svojem modroslovnem sestavu ne bo učil brezmiselnih sanjarij, v kakoršne je nekatere modroslovce zapeljal napačni idealizem, pa tudi z materijalisti ne bo obtičal v sami tvarini in samem čutnem spoznanju, marveč skušniji in pameti priznavajoč svoje pravice, se bo dvigal sam ter tudi svoje čitatelje vodil od čutnega do nadčutnega spoznanja in do pravih in najvišjih idealov.

Namen »Vvodu v modroslovje« je, kakor g. pisatelj sam pravi, prvič ta, da bi začetnikom v modroslovju v malem obsegu razložil vse, kar jim je treba vedeti, da se morejo uspešno lotiti modroslovne vede; drugič pa ta, da bi onim, ki nimajo prilike, obširnejše pečati se z modroslovljem, podal nekaj splošen pregled te vede, nekatere črtice, kolikor jih je treba poznati vsakemu omikancu. Prvi, kakor drugi namen knjiga lepo doseza. G. pisatelj pojasnjuje najprej pojem modroslovja in to precej obširno, kar je tudi potrebno. Dasiravno se namreč mnogokrat govori o modroslovju, vendar je le težko povedati, kaj je modroslovje, in malo komu je ta pojem popolnoma jasen. Dalje razpravlja

predmet modroslovja, in pod tem naslovom posamezne modroslovne stroke, njihov pomen, in kaj se v vsaki obravnava. Na str. 68, kjer se govori o logiki, bi se sledeči stavek lahko napačno umeval: »Pojem je odvisen od svojih znakov in znaki določujejo obseg njegov.« Ko bi ne bilo precej potem povedano, kaj je pojmov obseg, bi lahko ta stavek koga zapeljal, da bi zamenjal obseg in vsebino pojma. Pojmova vsebina je skupina vseh njegovih znakov; obseg pa je skupina vseh onih predmetov, katere zaznamuje pojem. Tretji del knjige govori o metodi modroslovja. Posebno poučljiva sta tukaj § 34: »Razne metode po gotovosti« in § 35: »Pregled in razdelitev modroslovnih sestavov po stališči in metodi.« Četrti del ima naslov: Pregled zgodovine modroslovja. Že sam ta kratek pregled dela knjigo jako rabljivo. Ker bomo na obširnejšo zgodovino skoraj gotovo morali še dolgo čakati, bi nam že tukaj nekoliko večja obširnost še bolj ugajala, posebno glede znamenitejših in bolj znanih modroslovcev. O Aristotelu na str. 138 niti letnica ni povedana, kdaj je živel. (Morebiti zato ne, ker je to tako vsem (?) čitateljem znano.) — Naslednjemu delu je naslov: Modroslovje v vedah in v življenji; zadnji del pa nam podaja kratek pouk, kako se je treba modroslovja učiti. Pridejan je še »Slovarček«.

Jezik je v vsi knjigi pravilen in gladek in — kar je posebno veliko vredno — domač ter lahko umeven. Knjiga se bolj gladko bere in veliko lažje umeva, kakor večina nemških modroslovnih knjig. Izraz »bit, -i«, das Sein, pa ne vem, če se bode pri nas udomačil. Tudi za »definitio« bi bilo morda mogoče dobiti kak bolj pripraven izraz, kot je »opredelba«.

Opozorili smo s pričujočimi vrsticami čitatelje »Dom in Svet-a« na to jako poučno knjigo, ker želimo, da bi jo zlasti oni in sploh vsi, ki jih vednost veseli, prav pridno prebirali. Naj bi se zgodilo, kar piše njen pisatelj sam: »Kakor je pisatelju modroslovje preljudba in draga vednost, kakor jo on vedno goji z iskreno navdušenostjo, kakor je iz nje rodilo se to delce — dete njegovo: tako želi, da bi pridobilo mnogo prijateljev, zlasti mladih, treznemu modroslovju in s tem tudi pravi modrosti.«

Dr. J. Svetina.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Prekrasna in dragocena je poučna knjiga: »Vatroslav Lisinski i njegovo doba.« Prilog za poviest hrv. preporoda. Napisao Franjo Ks. Kuhač. Sa slikom Lisinskoga. — 8°. Str. 201. Cena 1 gld. 50 kr. Ta knjiga je res dragocena. Podaje nam točno sliko hrv. preporoda, predstavlja nas v mislih v ono oduševljeno ilirsko dobo in opisuje nam jako mično nekoliko onih značajev, onih plemenitih mož, kateri so s pesmom in pesmijo budili svoj narod. »Kje so časi, kje so dnovi?« — vzdihneš nehoté, ko pre-